

Fiche 4: Mededeling: Langere deelname aan en latere uittreding uit arbeidsproces van oudere werknemers

Titel:

Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's - Langere deelname aan en latere uittreding uit het arbeidsproces van oudere werknemers

Datum Raadsdocument: 3 maart 2004

Nr. Raadsdocument: 6806/04

Nr. Commissiedocument: COM (2003) 146 def

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid i.o.m. VWS, EZ, FIN, OCW

Behandelingstraject in Brussel: Comité Sociale Bescherming; Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken (WSBVC)

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

De Commissie heeft in een rapport aan de Voorjaarsraad van 2004 'actief ouder worden' benoemd tot één van de drie prioriteiten waarvoor activiteiten nodig zijn om te voldoen aan de Lissabonstrategie. Deze mededeling heeft als doel informatie te verschaffen over de vorderingen terzake en de rol van regeringen en sociale partners daarin.

De mededeling richt zich met name op twee doelstellingen die de EU zichzelf heeft gesteld:

- de *Stockholm*-doelstelling van 2001 waarbij de Raad is overeengekomen dat de helft van de EU-populatie in de leeftijdsgroep van 55-64 in 2010 deel moet nemen aan het arbeidsproces;
- de *Barcelona*-doelstelling van 2002 waarbij de Raad heeft besloten dat 'een progressieve toename met ongeveer 5 jaar in 2010 moet worden nagestreefd van de effectieve gemiddelde leeftijd waarop mensen met werken stoppen'.

Om deze doelstellingen in 2010 te realiseren legt de Commissie nadruk op de volgende punten:

- Met de Stockholm- en Barcelona doelstellingen is vooruitgang geboekt, maar nog niet voldoende. Ondanks verbeteringen loopt de EU nog ver achter om beide doelstellingen te realiseren en zijn krachtige inspanningen nodig om de noodzakelijke vooruitgang te realiseren.
- Lidstaten moeten drastische maatregelen nemen. Het uitgangspunt moet zijn dat het volledige potentieel van mensen van elke leeftijd gedurende de gehele levenscyclus gemobiliseerd wordt.
- Sociale partners kunnen een belangrijke bijdrage leveren door het aanmoedigen van bedrijven om met een toekomstgerichte benadering langer werken beter mogelijk te maken. In het bijzonder hebben sociale partners een belangrijke rol te vervullen bij collectieve onderhandelingen over onderwerpen die in onderling verband met elkaar staan.
- De EU ondersteunt actief ouder worden door coördinatie van beleid, door uitwisselen van ervaringen en 'goede voorbeelden' en door financiële instrumenten (EQUAL, Socrates, ESF).

De Commissie is van oordeel dat onderstaande factoren de belangrijkste voorwaarden zijn om arbeidsdeelname van oudere werkers te verhogen:

- financiële prikkels om vervroegde pensionering te ontmoedigen en werk lonend te laten zijn. Hiertoe worden ook de regelingen voor sociale voorzieningen gerekend, die als een mogelijke uittredingsroute kunnen worden gebruikt;
- goede arbeidsomstandigheden die bijdragen aan het behoud van werk, in het bijzonder in relatie tot gezondheid en veiligheid;
- flexibele vormen van werken of van arbeidsomstandigheden ter bevordering van het behoud van functies voor ouderen;

- training en strategieën voor leven lang leren. De uitdaging is niet alleen de deelname aan beroepsgerichte training te bevorderen, maar ook de algemene kennis en competentie niveaus van oudere werknemers;
- actief arbeidsmarktbeleid ter voorkoming van werkloosheid en ter ondersteuning van oudere werknemers, die hun baan verliezen, bij het vinden van een nieuwe arbeidsbetrekking.

Uit de mededeling blijkt dat Nederland voor wat betreft de Stockholm- en Barcelona doelstellingen behoort tot de tussengroep van landen die dicht tegen het EU gemiddelde zit. De arbeidsparticipatie van ouderen (55-64) in Nederland bedraagt in 2002 gemiddeld 42,3% (respectievelijk mannen 54,6% en vrouwen 29,9%). Om de Stockholm-doelstelling te realiseren is dus nog een flinke beleidsinspanning nodig. De gemiddelde uittredingsleeftijd bedraagt in Nederland 62,2 jaar (respectievelijk mannen 62,9 en vrouwen 61,6).

Rechtsbasis van het voorstel: n.v.t.

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: n.v.t.

Instelling nieuw Comitologie-comité: n.v.t.

Subsidiariteit en proportionaliteit: n.v.t., betreft een mededeling

Consequenties voor de EU-begroting: geen

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger: geen

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering): n.v.t.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerking treding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid: n.v.t.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Nederland verwelkomt de mededeling. In Nederland is de vergrijzing van de bevolking een actueel onderwerp, gezien de verwachte demografische veranderingen. Het aantal mensen boven de 65 jaar bedraagt momenteel ongeveer 2,2 miljoen; in 2040 zal dit aantal zijn toegenomen tot 4 miljoen. Vergrijzing zal een grote invloed hebben op de overheidsfinanciën. De publieke uitgaven voor pensioen zullen toenemen om alle Nederlanders boven 65 jaar te voorzien van een basispensioen (AOW). Om de voortgaande vergrijzing het hoofd te bieden heeft Nederland sinds de jaren negentig langs twee lijnen beleid ontwikkeld:

- verminderen van de overheidsschuld om via reductie van rentelasten ruimte te creëren voor de opvang van toenemende overheidsuitgaven als gevolg van vergrijzing;
- het stimuleren van arbeidsdeelname in het algemeen en van oudere werknemers in het bijzonder.

Nederland deelt de opvatting van de Commissie dat de Stockholm- en Barcelona- doelstellingen complementair zijn, in die zin dat beide doelstellingen een verhoging van de arbeidsparticipatie van oudere werknemers vereisen. De afgelopen jaren heeft Nederland eigen doelstellingen geformuleerd gericht op het verhogen van de arbeidsparticipatie van ouderen.

In dat licht worden maatregelen getroffen die ertoe leiden dat de arbeidsparticipatie van ouderen verder blijft toenemen. De afgelopen jaren is een positieve trend in de arbeidsparticipatie van ouderen waarneembaar.

In maart 2000 is het kabinetsstandpunt 'Bevorderen arbeidsdeelname oudere werknemers' aan het parlement aangeboden. In juni 2001 heeft het kabinet de Taskforce Ouderen en Arbeid geïnstalleerd. Een belangrijke taak van de Taskforce is geweest een mentaliteitsverandering bij zowel werkgevers als werknemers op gang te brengen. In december 2003 heeft de Taskforce aanbevelingen aan het kabinet aangeboden om het langer doorwerken van ouderen te bevorderen. Mede op basis van deze aanbevelingen zal het kabinet in mei 2004 een reactie aan het parlement aanbieden om het langer doorwerken van ouderen verder te stimuleren.